

GÁTHY VERA

Jelnyelvi tolmácsok

A Férfiak és Nők Egyenlő Esélyéért Alapítvány – felismerve, hogy siket és gyengén halló honfitársaink életük során többször is kerülhetnek olyan kiszolgáltatott helyzetbe, amikor a velük való egyértelmű kommunikáció akár életmentő is lehet – elhatározta, hogy kísérleti jelleggel kezdeményezi a jelnyelv bevezetését néhány felsőoktatási intézményben. 2002 októberében levélben kerestük meg egy budapesti egyetem két karának dékánját, illetve szóban egy főiskola vezetését. Mindhárom oktatási intézményben olyan szakembereket képeznek, akik végzés után egész aktív pályafutásuk alatt bajba jutott, beteg, elesett emberekkel foglalkoznak majd, és szakmai esküjük arra kötelezi őket, hogy tudásuk és együttérzésük legjobbját nyújtva segítsenek a hozzájuk fordulók.

Bizonyos tapasztalatokból tudjuk, hogy a siket és gyengén halló ember egyes orvosi kezelések során kiszolgáltatott, mert sem ő nem képes elmondani a panaszait, sem az orvos és a nővér nem tudja tájékoztatni őt a kezelésről vagy a gyógyulás esélyeiről, mert ez utóbbiak nem rendelkeznek a jelnyelv semmilyen szintű ismeretével sem. Hasonló képpen a majdani szociális munkások körében is szükség lenne ennek a kommunikációs eszköznek a legalább alapfokú ismeretére ahhoz, hogy a hozzájuk forduló halláskárosultak gondjain emberi módon tudjanak enyhíteni.

Az Alapítvány, amely saját forrásokkal nem rendelkezik, úgy tartotta, hogy ha néhány olyan felsőoktatási intézményt sikerül az ügynek megnyernie, ahol a hallgatóság már diák korában közvetlenül foglalkozik emberekkel, akkor hamarosan valamennyi hasonló területen működő egyetemen és főiskolán meghonosítható a jelnyelv olyan szintű elsajátítása, ami ugyan a tanfolyamokon részt vevőket nem képezi ki jelnyelvi tolmácsná, de segíti őket a siketekkel és gyengén hallókkal való kommunikációban, annak érdekében, hogy munkájukat magas szinten és humánus módon végezhessék.

A magunk részéről a következőt ajánlottuk fel: Az oktatási intézmény fogadókészsége esetén az Alapítvány két féléves kurzust finanszírozná. A képzésben legalább tíz, legfeljebb húsz hallgató vehetne részt.

A képzés a következőkből állna:

1. *Alapfokú kommunikációs tanfolyam*: a jelnyelv alapjait nyújtja, kb. 800–1000 szóból álló szókincset tanít. A tanfolyam időtartama 40 óra.
2. *Középfokú kommunikációs tanfolyam*: 2000 szóból álló jelszókincs elsajátítását teszi lehetővé. A tanfolyam időtartama 50 óra.

A tanfolyamok elvégzéséhez szükséges videokazettákat és tankönyveket, valamint a tanfolyami részvételi díjat a kísérleti kurzusok idejére az Alapítvány finanszírozná, a hallgatóknak csak a vizsgadíjat kellene

megfizetniük. A felsőoktatási intézményektől azt kértük, hogy a tanfolyamokat hirdessék meg fakultatív óraként és biztosítsanak helyiséget. Vállaltuk, hogy az oktatókat mi kérjük fel.

Azt javasoltuk, hogy a kísérleti jeltanfolyamokat a 2003/2004-es tanévben vezessék be. Kértük, hogy elvi egyetértésükről mielőbb tájékoztassák az Alapítványt, mert csak ennek birtokában pályázhatunk a szükséges pénzalapok előteremtése érdekében.

Az Alapítvány azonban az írásos ajánlatára soha senkitől nem kapott választ. Még elutasító választ sem.

Az eset elgondolkodtató. Nem csupán azért, mert az intézmények még az elvárható udvariasság elemeit sem tartották be, nevezetesen, hogy néhány sorban megköszönve az ajánlatot, azt könnyen feltalálható racionális érvekkel – pl. a hallgatóság túlterheltségéről, az öt-hatszáz ezer érintettnek a lakosság egészéhez mért viszonylagos csekély arányára hivatkozva – utasították volna el. Különösen azért kell átgondolnunk az ajánlat tökéletes kudarcát, mert olyan intézmények tanúsítottak teljes közönyt, amelyek – legalább is a három közül kettő – nagy múltúak, egy-egy évfolyamon százával bocsátják ki a fiatal diplomásokat, akik azután három-négy évtizeden át gondolják majd testi épségünket. A halláskárosodottakét is. Csak az a kérdés, hogyan, mekkora emberséggel, milyen kommunikációs eszközökkel. És felveti a kérdést, hogy társadalmunk vagy a jövő értelmiségének fontos szegmenseit nevelő mai vezető tudósaink-oktatóink számára vajon mit jelent az esélyegyenlőség fogalma.

Budapest, 2003. június